

Theatergroep PlayBack zet jongerenthema's op de agenda

De verfrissende werking van interactief theater

Praten over seks, drugs of pesten met leerlingen kan een behoorlijke uitdaging zijn. Hoe doe je dat? Theatergroep PlayBack maakt al tien jaar interactief theater om actuele jongerenonderwerpen bespreekbaar te maken. Een andere benadering van een onderwerp waar veel scholen mee worstelen. Aan het woord zijn Kim Zonneveld, artistiek directeur van PlayBack en Hans Huizinga, docent van Montaigne Lyceum en onlangs deelnemer aan een training.

DOOR RENSKÉ VALK

Theatergroep PlayBack maakt herkenbaar, interactief en educatief theater voor jongeren van 12 tot 24 jaar, hun ouders, docenten en professionals. De groep brengt de dialoog op gang over thema's die vaak onbesproken blijven als alcohol-misbruik, (online) pesten, seksualiteit en geld. Het is belangrijk om jongeren te laten nadenken over hun keuzes, denkbeelden en gedrag, het maakt ze weerbaarder en sociaal vaardiger. De theatergroep is tien jaar geleden ontstaan uit een initiatief van jonge theaterdocenten aan de academie voor Drama in Eindhoven. Ze wilden theater maken voor jongeren dat hen weerbaarder maakt en leert om voor zichzelf op te komen. Inmiddels spelen ze niet alleen voor jongeren maar geven ze ook docententrainingen en ouderavonden.

Wat brengen jullie teweeg bij jullie publiek? Bij de jongeren bijvoorbeeld?

'Als jongeren onze voorstelling Hot Spot over alcohol en drugs hebben gezien, reageren zij vaak verrast. Ze hadden niet verwacht zich zo in de personages te herkennen. Hotspot gaat over een vriendengroep die veel samen uitgaat en zich onderling verschillend verhoudt tot drank en drugs. Je ziet Alex (16) die geen maat kan houden, Jaro (16) die blowt om zijn problemen te vergeten, Joy (15) die vrienden wil en drinkt om erbij te horen en Fay (15) die geen drank of drugs wil. We vragen het publiek welk personage het meest beïnvloedbaar was en welke het meest autonoom handelde. Deze vraag boeit jongeren. Zij

Lans wordt gepest op school en Rianne is de pester. Verschillende scènes maken de casus zichtbaar; een lastig gesprek tussen Lans en zijn mentor, een gesprek tussen de moeder van Lans en zijn mentor. We kijken hier niet bij een school binnen, maar zijn te gast bij een docententraining van PlayBack. Twee acteurs kruipen in de verschillende rollen en een gespreksleider is de verbindende persoon met het publiek. Het verhaal loopt door, steeds meer achtergronden van het probleem komen voor 't voetlicht, het publiek krijgt feeling met de karakters en reageert steeds meer betrokken.

Hans Zuidema is docent aan het Montaigne College en hij heeft samen met zijn teamleider havo/vwo-onderbouw deze

docententraining van PlayBack ingepland. 'We wilden onszelf aan het denken zetten over het onderwerp (digitaal) pesten. We hebben er niet dagelijks mee te maken, maar het is actueel en bevindt zich een beetje onder onze radar. Best spannend om voor deze aanpak te kiezen – een voorstelling. Gaat het aanslaan? Geeft het genoeg handvatten om ermee aan de slag te gaan?' Nou, dat doet het. De sfeer is goed, de docenten worden vanaf het begin uitgedaagd om te reageren op de situaties die zich afspelen. Na een gespeelde scene zijn de docenten zelf aan de beurt. In een veilige omgeving spelen ze nu de scènes zelf, samen met de acteurs. En de acteurs geven feedback op het gedrag van de docenten, ze blijven daarbij in hun rol. En dat werkt.

De laatste scene van de middag is die van Rianne en haar mentor. Deze scene is een lastige. Er ontstaat een discussie over hoe te handelen en te reageren met een leerling in een weerstandmodus. Moet je niet te snel zijn met oordelen en 'meebewegen' met Rianne of moet je juist de confrontatie met haar aangaan?

De leraren van het Montaigne zijn enthousiast. 'Dit is voor herhaling vatbaar, erg verrassend. De acteurs zijn meer dan geweldig en roepen geloofwaardige emoties op. Als je al ruime ervaring hebt als docent ben je gewend om bepaalde situaties op je eigen manier op te lossen. Maar de training heeft mij doen inzien dat er andere en verfrissende mogelijkheden zijn waar ik wat mee kan.'

hebben respect voor het personage dat het meest grip heeft op zijn eigen handelen. Pubers willen weten waarom iets niet mag en waarom ze zich anders moeten gedragen. Het liefst nog willen jongeren zélf hun grenzen bepalen en daar kunnen ze best wat hulp bij gebruiken.

Een ander voorbeeld: Ouders worden soms onzeker van hun pubers. Laatst vertelde er een moeder dat haar zoon nauwelijks meer naar haar luisterde. Hij ging zelfs zo ver dat hij haar uitschold. Een andere moeder zat met haar handen in het haar. Haar dochter had via internet een jongen ontmoet en was in de wolken zonder hem ooit 'live' ontmoet te hebben. Deze verhalen komen los op onze ouderavonden omdat we herkenbare opvoeddilemma's in scene zetten: jongeren die zich afzetten tegen hun ouders, alleen maar naar hun telefoon kijken, die alcohol ontdekken, verliefd worden. Deze gezamenlijke herkenning zorgt bij het publiek, allemaal ouders van pubers, voor een veilige sfeer, en uitwisseling.'

En jullie verzorgen ook docententrainingen. Wat trainen jullie dan?

'Tijdens onze docententrainingen oefenen leraren met lastige leerlingen (acteurs) en krijgen handvatten om deze band te verbeteren. Hoe corrigeer ik gedrag zonder het contact met de leerling te verliezen? Hoe bouw ik een vertrouwensband op met mijn leerlingen? Deze vragen staan centraal. Belangrijk is de

juiste gespreksvoering, waarin docenten zowel de regie houden en visie hebben op wat er speelt in combinatie met echte interesse in de leerling. Docenten hebben individueel vaak goede opvattingen over hoe ze met hun leerlingen om willen gaan. Zoals een docent die onlangs vertelde over een leerling die niet terug naar de les wil: 'Soms moet je het probleem versimpelen. Het kind gewoon verplichten terug te gaan naar de les en daarna pas het gesprek aangaan. Zo ontnem je hem macht, maar blijf je wel met hem in gesprek'. Door deze opvattingen te delen in de training, wordt het docententeam versterkt.'

Jullie hebben succes met jullie aanpak. Hoe komt dat, denk je?

'Mensen zijn mensen. Het draait in ons werk altijd om bepaalde elementen: herkenbaar zijn, een scherp dilemma neerzetten, de goede vragen stellen, iedereen spreektijd geven, humor gebruiken om het niet te zwaar te maken, veiligheid bieden. Daar kun je binnen onze methodiek niet omheen. Mensen moeten het gevoel hebben: dit gaat over mij. We gaan in ons werk uit van verschillende vormen van interactief theater en gesprekstechnieken. We willen ons publiek niet alleen vermaken of aanzetten tot nadenken, maar een stap verder gaan: we zetten ook aan tot anders handelen. Onze verhalen lijken op de eigen werkelijkheid van ons publiek. Dat helpt je als toeschouwer om sneller naar je eigen gedrag en eigen verantwoordelijkheid in die situatie te kijken en aan te voelen waarom personages eigenlijk doen wat ze doen. Dat zet niet alleen aan tot begrip voor de ander, maar ook tot begrip voor jezelf.' ●

Kim Zonneveld, artistiek directeur TG Playback

De theatergroep Playback is een graag geziene gast op veel middelbare scholen. Ze spelen zo'n 750 keer per jaar door heel Nederland. Naast jongerenvoorstellingen werkt Playback met ouders en docenten in ouderavonden en trainingen over pesten en communiceren met pubers. Lees meer op www.tgplayback.nl en kijk op de voordeelpagina voor een eenmalige aanbieding.